

## คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

ฉบับที่ 4/2542

### เรื่อง การควบคุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารโปตัสเซียมคลอไรด์

.....

ตามมติการประชุมคณะกรรมการสาธารณสุข ครั้งที่ 19-2/2542 เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2542 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้ออกคำแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่น เรื่อง การควบคุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารโปตัสเซียมคลอไรด์

สืบเนื่องจากเหตุการณ์การระเบิดของโรงงานอบล้าไยแห้ง (บริษัท หงษ์ไทยเกษตรพัฒนา จำกัด จังหวัดเชียงใหม่) อันเนื่องจากการสะสมและการใช้สารโปตัสเซียมคลอไรด์ในโรงงาน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมป้องกันมิให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีก จึงเห็นควรแนะนำให้ราชการส่วนท้องถิ่นทราบถึงบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10(4) จึงออกคำแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

(1) การครอบครองสารโปตัสเซียมคลอไรด์ แม้ว่าจะถูกควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ของกระทรวงกลาโหม และประกาศกระทรวงมหาดไทยตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองแรงงานอยู่แล้วแต่เนื่องจากกฎหมายทั้ง 2 ฉบับมิได้กระจายอำนาจให้ราชการส่วนท้องถิ่นในการควบคุมดูแล จึงทำให้การดูแลอย่างทั่วถึงเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นจึงอาจอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เพื่อเสริมการคุ้มครองประชาชนในเขตท้องถิ่นตนได้

(2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการควบคุมดูแลกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีโปตัสเซียมคลอไรด์ ดังนี้

2.1) กิจการที่มีการสะสมสารโปตัสเซียมคลอไรด์ ซึ่งเป็นสารออกซิไดส์ชนิดหนึ่งและเป็นสารเคมีอันเกี่ยวกับการผลิตดอกไม้เพลิง จึงเข้าลักษณะเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 (ซึ่งรัฐมนตรีออกตามมาตรา 31<sup>1</sup>) ประเภทที่ 12(1) การผลิต การบรรจุ การสะสม การขนส่งกรด ด่าง สารออกซิไดส์ หรือสารตัวทำลาย หรือประเภทที่ 12(14) การผลิต การสะสม การขนส่งดอกไม้เพลิงหรือสารเคมีอันเป็นส่วนประกอบในการผลิตดอกไม้เพลิง แล้วแต่กรณี

2.2) ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้กิจการประเภทที่ 12(1) หรือ 12(14) แล้วแต่กรณี เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในท้องถิ่นนั้นได้ ตามมาตรา 32(1)<sup>2</sup> และกำหนดข้อปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการเก็บรักษาหรือใช้สารเคมีดังกล่าวได้ตามมาตรา 32(2)<sup>2</sup> ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจะสามารถกำหนดได้ ตามแนวทางการปฏิบัติในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารโปตัสเซียมคลอไรด์ (เอกสารที่แนบท้ายคำแนะนำ) ซึ่งจะกำหนดให้เข้มงวดเพียงใดให้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของการประกอบกิจการฯ ในเขตท้องถิ่นนั้น

<sup>1</sup> มาตรา 31 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดกิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

<sup>2</sup> มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา 31 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ให้ดำเนินการกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

2.3) ผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารโปตัสเซียมคลอไรด์ ตามประเภทกิจการที่อนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นตามข้อ 2.2) ตามมาตรา 33<sup>3</sup> กรณีที่ผู้ประกอบกิจการฯ ประกอบการโดยไม่มีใบอนุญาต หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการในของท้องถิ่น จะมีโทษความผิดตามมาตรา 71 และมาตรา 73 ตามลำดับ (ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

(3) ทั้งนี้ ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ของราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามบทบัญญัติข้างต้น จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึง ข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ได้ตราขึ้น และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย เช่นการพิจารณาอนุญาต การตรวจตราของเจ้าพนักงาน การออกคำสั่ง การลงโทษ หรือการดำเนินคดี เป็นต้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ให้ไว้ ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2542

สุจิต ศรีประพจน์

(นายสุจิต ศรีประพจน์)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข

---

<sup>3</sup> **มาตรา 33** เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา 32(1) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา 32(1) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 56

## เอกสารแนบท้ายคำแนะนำฯ

### แนวทางปฏิบัติในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารโปตัสเซียมคลอไรด์

- 1) ผู้ประกอบกิจการที่จะต้องทำการขนส่ง เก็บรักษา เคลื่อนย้าย หรือนำสารโปตัสเซียมคลอไรด์เข้าไปในสถานประกอบการ จะต้องจัดให้มีฉลากขนาดใหญ่พอสมควรปิดไว้ที่หีบห่อภาชนะบรรจุ หรือวัตถุหุ้มทุกชิ้น ฉลากที่ฉลากนั้นจะต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยต่อไปนี้
  - 1.1) สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอันตรายเป็นตัวอักษรสีแดง มีขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน
  - 1.2) ชื่อทางเคมีหรือชื่อทางวิทยาศาสตร์
  - 1.3) อันตรายและอาการเกิดพิษของสารเคมี
  - 1.4) คำเตือนเกี่ยวกับวิธีจัดเก็บ วิธีใช้ วิธีเคลื่อนย้าย วิธีการจัดหีบห่อภาชนะบรรจุ หรือวัตถุหุ้ม
  - 1.5) วิธีปฐมพยาบาลเมื่อมีอาการหรือความเจ็บป่วย ตลอดจนคำแนะนำในการส่งผู้ป่วยไปหาแพทย์
- 2) ผู้ประกอบกิจการต้องแจ้งรายละเอียดตาม แบบ สอ. 1 ซึ่งเป็นแบบเดียวกับแบบแจ้งรายละเอียด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่มีสารโปตัสเซียมคลอไรด์ไว้ในครอบครอง
- 3) ผู้ประกอบกิจการต้องจัดสถานที่ทำงานของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสารโปตัสเซียมคลอไรด์ให้มีสภาพและคุณลักษณะต่อไปนี้
  - 3.1) ถูกสุขลักษณะ สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย
  - 3.2) มีที่เก็บสารโปตัสเซียมคลอไรด์แยกเป็นสัดส่วน อาคารที่เก็บต้องเป็นวัตถุทนไฟ มีการระบายอากาศดี
  - 3.3) การเก็บสารโปตัสเซียมคลอไรด์ให้เก็บห่างจากไฟและความร้อน ควรมีป้าย “อันตราย” “ห้ามสูบบุหรี่” “ห้ามก่อให้เกิดประกายไฟทุกชนิด” โดยเขียนตัวอักษรสีแดงบนพื้นขาว ติดตั้งในที่เห็นชัดเจน และติดป้าย “สถานที่เก็บสารเคมีอันตราย ห้ามเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต”
  - 3.4) การเคลื่อนย้ายสารโปตัสเซียมคลอไรด์ ห้ามบรรจุทุกด้วยภาชนะที่เป็นโลหะ และไม่ขนส่งปะปนไปกับสิ่งต่างๆ ดังนี้ ไม้ขีดไฟ กรด น้ำมัน หรือวัตถุที่ติดไฟง่าย
- 4) ผู้ประกอบกิจการจะต้องแจ้งและปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ห้ามผู้ปฏิบัติงานเข้าพัก เป็นที่พักอาศัยในสถานที่เก็บสารโปตัสเซียมคลอไรด์
- 5) ผู้ประกอบกิจการจะต้องจัดให้มีการอบรมผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ การเก็บรักษา การขนส่ง อันตรายที่อาจเกิดขึ้น วิธีการควบคุมและป้องกัน วิธีการจัดมลพิษ วิธีอพยพเคลื่อนย้ายผู้ปฏิบัติงาน วิธีปฐมพยาบาล
- 6) การเก็บสารโปตัสเซียมคลอไรด์ ต้องไม่วางใกล้กับอลูมิเนียม, คาร์บอน, ถ่านกัมมันต์, สารอินทรีย์, เกลือ, แอมโมเนียม, ทองแดง กรดอินทรีย์ที่มีสภาพเบสเป็น 2, กรดกำมะถัน, สังกะสี และแมกนีเซียม
- 7) ชุดทำงานที่เหมาะสม ควรเป็นชุดคลุมที่ทำจากวัสดุที่เป็นยางฯ และสวมอุปกรณ์ป้องกันระบบทางเดินหายใจด้วย